

Szczeble organizacji społecznej

Jak już asygnowaliśmy, wymienione w poprzednim paragrafie, zasadnicze grupy funkcji systemu – imperatywy systemowe, znajdują zastosowanie na wszystkich szczeblach organizacji społecznej. Talcott Parsons dostrzega cztery takie poziomy organizacyjne: pierwotny lub organizacyjny, kierowniczy, instytucjonalny oraz społeczny. Szczebel pierwotny obejmuje “podsystemy” tego rodzaju jak rodziny, grupy koleżeńskie lub sąsiedzkie. Na szczebel kierowniczy (*managerial*) składają się organizacje niższego rzędu: fabryki, biura, szkoły, kluby.

W skład szczebla instytucjonalnego wchodzi organizacje typu rad nadzorczych, zjednoczeń, wielkich partii politycznych; wreszcie szczebel społeczny (*societal*) wyrażany jest według Talcotta Parsonsa w państwie politycznym. Omówmy zatem w skrócie każdy z tych czterech szczebli.

Szczebel pierwotny organizacji społecznej charakteryzują szczególnego rodzaju produkty (*output*), jakie on wytwarza, które z kolei posiadają określone znaczenie dla jednostek i społeczeństwa jako całości, oraz wkłady (*input*), których jest odbiorcą. *“Można wyróżnić 4 następujące kategorie produktu szczebla pierwotnego:*

- 1. fizyczna produkcja w sensie ekonomicznym,*
- 2. administracyjna instrumentalizacja decyzji władzy,*
- 3. integracja jednostek w systemy społeczne,*
- 4. zachowanie lub twórcze modyfikowanie motywacyjnych lub kulturowych składników systemu społecznego (właściwości jednostek).”*

Problem w tym, iż w praktyce społeczeństwa składają się z

wielkiej, często wielomilionowej liczby jednostek, co zaś implikuje bardzo duże zróżnicowanie pomiędzy nimi zarówno w odniesieniu do ich cech psychofizycznych jak i pozycji społecznych i przypisanych do nich ról. Sytuacja taka nie ułatwia wzajemnej komunikacji oraz wymiany pomiędzy elementami takiego społeczeństwa. Przeciwnie, w takich warunkach konieczne jest zinstytucjonalizowanie mechanizmów realizowania i regulacji wymiany wkładów i produktów. Oznacza to, iż tak zróżnicowanemu społeczeństwu nie może wystarczać jednoszczeblowa organizacja społeczna. Tak więc kolejnym, niezbędnym szczeblem organizacji staje się szczebel kierowniczy.

Istnieją trzy zasadnicze ogniska operowania na tym szczeblu organizacji. *“Pierwszy, pośredniczenie w stosunkach z odbiorcami produktu organizacji technicznej, tzn. ogólnie biorąc decyzje, jak i ile produkować i na jakich warunkach – finansowych i innego rodzaju – udostępniać produkty odbiorcy. [...] Drugie ognisko – to zapewnienie środków niezbędnych do wykonywania funkcji, tzn. materiałów, wyposażenia i personelu. W tym względzie role są odwrócone; rzeczowa organizacja jest odbiorcą produktu innych jednostek, a nie ich producentem. W końcu trzecie ognisko to kontrola i nadzór pierwotnych lub technicznych jednostek organizacji; jednostka zarządzająca dostarcza jednostkom technicznym usług nie pochodzących z zewnątrz i wykonuje pewne formy kontroli.”*

Sprawowanie kontroli leży również u podstaw trzeciego szczebla organizacji społecznej – szczebla instytucjonalnego. Mówiąc zatem o szczeblu instytucjonalnym możemy użyć określenia “szczebel nadkierowniczy”. Tym samym wyrazimy właściwą rolę tego poziomu, którą jest określanie ram działania, w których mogą operować organizacje szczebla kierowniczego. Stanowi to równocześnie zasadniczą różnicę pomiędzy tymi dwoma poziomami.

„Rola ciał kierowniczych w tym kontekście polega nie tyle na tym, by mówić egzekutywom, co mają robić – to znaczy nie na sprawowaniu “pionowego zwierzchnictwa” nad nimi – ile na tym,

by określić szerokie limity tego, co egzekutywy mogą czynić, i by zapewnić względnie szerokie poparcie dla takiej działalności."

Talcott Parsons pisząc o tym szczeblu organizacji ilustruje go przykładem ciał powierniczych, składających się dyrektorów, prezesów, mężów zaufania będących członkami organizacji posiadającej zwierzchność nad osobami będącymi poniżej nich. Wiąże się z tym inny element różnicujący omawiane poziomy. Chodzi mianowicie o to, że "kierownicy" są to osoby zatrudnione na danym etacie zgodnie z przypisanym do niego wymogiem profesjonalizmu.

Na szczeblu instytucjonalnym wymóg ten nie jest niezbędny, stąd też w najwyższej organizacji ustawodawczej, jaką jest parlament mogą znajdować miejsce nie tylko przygotowani do tego prawnicy, lecz także "amatorzy" tacy jak rolnicy, inżynierowie czy lekarze; i chyba, jak się zdaje ten ostatni przykład najpełniej oddaje istotę szczebla instytucjonalnego organizacji społecznej.

Obecnie pozostaje nam do omówienia ostatni, czwarty poziom organizacji, czyli szczebel społeczny lub jak w innym miejscu nazywa go Talcott Parsons, szczebel ogólnospołeczny. Jego zdaniem szczebel ten przybiera kształt polityczny i utożsamiany jest z państwem. Mówiąc bardziej precyzyjnie, używając sformułowania "państwo" Talcott Parsons miał raczej na myśli rząd, będący ośrodkiem skupienia dla wszystkich instytucji (szczebla instytucjonalnego) składających się na państwowo w jego politycznym rozumieniu.

„Rzecz jasna, rząd pełni funkcje nadzoru, regulowania i popierania w stosunku do wszystkich niższych poziomów organizacji społecznej, w pewnym sensie analogiczne do tych, które występują pomiędzy poziomami instytucjonalnym a kierowniczym. Rząd jest także decydującym agentem, gdy idzie o manipulowanie sytuacją zewnętrzną wobec społeczeństwa, szczególnie wtedy, gdy idzie o porównywalne jednostki

“narodowe”. „

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.